

លក្ខខណ្ឌអប្បបរមា

សម្រាប់ការបោះឆ្នោតជ្រើសរើសក្រុមប្រឹក្សាឃុំ/សង្កាត់ ដោយសេរី និងយុត្តិធម៌

ក្នុងឆ្នាំ២០២២

អង្គការសង្គមស៊ីវិលកម្ពុជាបង្កើតនូវអនុសាសន៍អំពីលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាសម្រាប់ភាពស្របច្បាប់នៃការបោះឆ្នោតឃុំសង្កាត់ឆ្នាំ២០២២ ដែលអនុលោមតាមគោលការណ៍សំខាន់ៗនៃការបោះឆ្នោតពិតប្រាកដដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ គោលការណ៍ទាំងនេះត្រូវបានដកស្រង់ចេញពីរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ច្បាប់ និងកតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិ កិច្ចព្រមព្រៀងសន្តិភាពទីក្រុងប៉ារីស អនុសាសន៍ជាច្រើនដែលផ្តល់ដោយស្ថាប័នអង្គការសហប្រជាជាតិ និងភាគីពាក់ព័ន្ធផ្សេងៗទៀតរួមមាន ស្តង់ដារ IPU ស្តីពីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌។ លក្ខខណ្ឌទាំងនោះឆ្លើយតបទៅនឹងស្ថានភាពនយោបាយបច្ចុប្បន្នសម្រាប់ដំណោះស្រាយរូបរួមផ្នែកនយោបាយ។

១- បរិយាកាសនយោបាយសេរី

ការស្តារឡើងវិញនូវសេរីភាពនៃការបញ្ចេញមតិ ការជួបជុំដោយសន្តិវិធី សមាគម និងសារព័ត៌មាន និងសិទ្ធិនយោបាយយ៉ាងហោចណាស់ចាប់ពីពេលនេះតទៅ និងក្រោយការបោះឆ្នោត៖

- ១.១ រដ្ឋាភិបាល និងតួអង្គនយោបាយដទៃទៀតរួមទាំងគណបក្សទើបតែបង្កើតថ្មី ឬគណបក្សបង្កើតឡើងវិញ ត្រូវបើកការសន្ទនាការផ្សះផ្សានយោបាយ ដើម្បីកាត់បន្ថយភាពតានតឹង និងលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការជជែកវែកញែកជាសាធារណៈ ឱ្យកាន់តែទូលំទូលាយ។
- ១.២ រដ្ឋាភិបាលធានានូវសេរីភាពពីការភ័យខ្លាចដែលអនុញ្ញាតឱ្យប្រជាជនអនុវត្តសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេមុនពេល អំឡុងពេល និងក្រោយពេលបោះឆ្នោត។

២- សិទ្ធិនយោបាយ និងសិទ្ធិឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត

ការស្តារឡើងវិញនូវសិទ្ធិនយោបាយដែលអនុញ្ញាតឱ្យមានការចូលរួមយ៉ាងសកម្មនៅក្នុងជីវិតនយោបាយនិងឈរឈ្មោះបោះឆ្នោត៖

- ២.១ ដោះលែង និងទម្លាក់បទចោទប្រកាន់ក្រោមហេតុផលនយោបាយ ចំពោះអ្នកនយោបាយ និងសកម្មជនក្នុងសង្គម និងផ្តល់សិទ្ធិនយោបាយឱ្យអ្នកនយោបាយប្រឆាំងវិញដោយមិនមានការរើសអើង។
- ២.២ លើកលែងទោសឱ្យអ្នកនយោបាយដែលត្រូវបានផ្តន្ទាទោសដោយហេតុផលនយោបាយ។
- ២.៣ ផ្តល់សិទ្ធិឱ្យគ្រប់គណបក្សនយោបាយក្នុងការចូលរួមដោយសេរីក្នុងដំណើរការនយោបាយឡើងវិញ។

៣. ឆន្ទៈអ្នកបោះឆ្នោត និងសិទ្ធិបោះឆ្នោត

ការការពារនូវការឆន្ទៈរបស់អ្នកបោះឆ្នោតដែលបានផ្តល់ឱ្យអ្នកតំណាងដែលត្រូវបានជ្រើសរើសតាមរយៈការបោះឆ្នោត។ អ្នកតំណាងទាំងនោះប្រើប្រាស់អំណាចរបស់ខ្លួនស្របតាមរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ និងទទួលបានភាពស្របច្បាប់តាមរយៈការបោះឆ្នោត ដើម្បីអនុវត្តអំណាចនោះ។

អ្នកតំណាងជាប់ឆ្នោត ដែលទទួលបានអាសនៈរបស់ខ្លួនដោយផ្ទាល់ ឬតាមរយៈតំណាងដោយអាណត្តិនៃគណបក្សនយោបាយ មិនអាចបាត់បង់អាសនៈ ដោយសារការរំលាយគណបក្សនយោបាយរបស់ពួកគេនោះទេ។ រាល់បទប្បញ្ញត្តិ ឬមាត្រាច្បាប់ស្តីពីគណបក្សនយោបាយ និងការបោះឆ្នោតដែលបានវិសោធនកម្មជាឯកតោភាគីដោយគណបក្សកាន់អំណាច ចាំបាច់ត្រូវធ្វើវិសោធនកម្មសាជាថ្មី ដើម្បីឆ្លុះបញ្ចាំងពីនីតិវិធីកាលមុនឆ្នាំ២០១៧ ហើយធានានូវបានការអនុវត្តនៃការសម្រេចចិត្តបែបទ្វេភាគីដោយគោរពនូវវិធាននៃការបោះឆ្នោត។

៤. សមាសភាពគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត

យោងតាមជំពូក១៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ និងច្បាប់ស្តីពីការរៀបចំ និងប្រព្រឹត្តិទៅនៃគណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត គណៈកម្មាធិការជាតិរៀបចំការបោះឆ្នោត (គ.ជ.ប) មានសមាជិក គណៈកម្មការចំនួន ៤រូប ដែលត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគណបក្សកាន់អំណាច និង ៤រូបទៀតត្រូវបានជ្រើសរើសដោយគណបក្សប្រឆាំងដែលមានអាសនៈនៅក្នុងរដ្ឋសភា និង ១រូបបានពីការទទួលយកដោយគណបក្សទាំងពីរ។ គណបក្សប្រឆាំងសំខាន់ចាំបាច់ត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យពិនិត្យ និងជ្រើសរើសសមាជិក ៤រូប។

៥- កងកម្លាំងប្រដាប់អាវុធនិងតុលាការឯករាជ្យ និងអព្យាក្រឹត

ពង្រឹងការអនុវត្តច្បាប់គណបក្សនយោបាយ ច្បាប់លក្ខន្តិកៈនៃមន្ត្រីយោធា នៃកងយុទ្ធពលខេមរភូមិន្ទ និងច្បាប់ស្តីការបោះឆ្នោត ដើម្បីធានាថា យោធា ប៉ូលីស និងតុលាការ មិនប្រកាន់និន្នាការនយោបាយ។ សមាជិកមន្ត្រីយោធា ប៉ូលីស និងមន្ត្រីតុលាការ មិនត្រូវទទួលបានការតែងធ្វើជាមន្ត្រីនៃគណបក្សនយោបាយណាមួយឡើយ រួមទាំងការតែងតាំងក្នុងមុខដំណែង ឬផ្តល់សិទ្ធិអំណាចចាត់ចែងការងារនៅគ្រប់រចនាសម្ព័ន្ធគណបក្សនយោបាយ។ ពួកគេមិនត្រូវអនុវត្តសកម្មភាពដែលគាំទ្រគណបក្សនយោបាយ ឬប្រឆាំងនឹងគណបក្សនយោបាយមួយផ្សេងទៀតឡើយ។

៦. តួនាទីរបស់អង្គការសង្គមស៊ីវិល និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ

ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ និងអង្គការសង្គមស៊ីវិល អាចអនុវត្តសិទ្ធិ និងតួនាទីរបស់ពួកគេដោយសេរីនៅក្នុងសង្គមប្រជាធិបតេយ្យ៖

៦.១ អង្គការសង្គមស៊ីវិលអាចសហការគ្នាដោយគ្មានឧបសគ្គផ្នែកច្បាប់ ក្នុងការរៀបចំសកម្មភាព ឬសម្ព័ន្ធរួមគ្នា សហការគ្នាក្នុងការឃ្នាំមើល និងបង្ហាញរបាយការណ៍ការបោះឆ្នោត និងបង្ហាញចេញនូវទស្សនៈរបស់ខ្លួនចំពោះសកម្មភាព ឬសេចក្តីសម្រេចចិត្តរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលដោយគ្មានការយាយី។

៦.២ ការវាយតម្លៃ ដ៏សំខាន់មួយអំពីដំណើរការនៃការបោះឆ្នោតដែលមានលក្ខណៈប្រជាធិបតេយ្យ គឺត្រូវពិនិត្យមើលលំហសម្រាប់អ្នកសារព័ត៌មាន និងអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស ដែលបានបំពេញការងារស្របច្បាប់របស់ពួកគេដោយគ្មានការយាយី និងការបំភិតបំភ័យពីសំណាក់រដ្ឋាភិបាល និងអាជ្ញាធរ។

៦.៣ ប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ អាចទទួលបានអាជ្ញាប័ណ្ណបើកការិយាល័យ និងស្ថានីយរបស់ពួកគេ។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម៖

- 1. លោកបណ្ឌិត ប៉ា ចាន់រឿន ០១២ ៧៦៦ ៣៦៤
- 2. លោក យ៉ង់ គីមអេង ០១៦ ៨២៨ ២១១
- 3. អ្នកស្រី ចាន់ វ៉ាមី ០១២ ៦៦៣ ៩៣៧
- 4. អ្នកស្រី ឆន សុគន្ធា ០៩៣ ៨៣១ ៩៩០
- 5. លោក នី សុខា ០៨៦ ៣៧៤ ៦៦៦
- 6. លោក គីម ឈន ០១២ ៩៤២ ០១៩

ស្ថាប័នដែលគាំទ្រលក្ខខណ្ឌអប្បបរមាខាងលើមានដូចជា៖

- 1. មជ្ឈមណ្ឌលសម្ព័ន្ធភាពការងារ និងសិទ្ធិមនុស្ស (សង់ត្រាល់)
- 2. សមាគមការពារសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍នៅកម្ពុជា (អាដហុក)
- 3. សមាគមសម្ព័ន្ធសហគមន៍កសិករកម្ពុជា (CCFC-Association)
- 4. សមាគមប្រជាធិបតេយ្យឯករាជ្យនៃសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (IDEA)
- 5. អង្គការសម្ព័ន្ធភាពការពារសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា(CHRAC)
- 6. សម្ព័ន្ធគណនេយ្យភាពសង្គម កម្ពុជា (ANSA)
- 7. សម្ព័ន្ធដើម្បីសុចរិតភាព និងគណនេយ្យភាពសង្គម (CISA)
- 8. មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយឯករាជ្យ (CCIM)
- 9. មជ្ឈមណ្ឌលប្រជាពលរដ្ឋដើម្បីអភិវឌ្ឍន៍ និងសន្តិភាព (PDP-CENTER)
- 10. បណ្តាញយុវជនកម្ពុជា (CYN)
- 11. អង្គការតម្លាភាពកម្ពុជា (TIC)
- 12. សមាគមធាងត្នោត (STT)
- 13. អង្គការក្រុមការងារដើម្បីដោះស្រាយទំនាស់ (ACT)
- 14. វិទ្យាស្ថានប្រជាធិបតេយ្យកម្ពុជា (CID)
- 15. អង្គការកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍ធនធានយុវជន (YRDP)

16. គណៈកម្មាធិការដើម្បីការបោះឆ្នោតដោយសេរី និងយុត្តិធម៌ នៅកម្ពុជា (ឧមហ្វ្រែល)
17. សម្ព័ន្ធយុវជនដើម្បីឯកភាព និងអភិវឌ្ឍន៍ (YCUD)
18. អង្គការយេនឌ័រនិងអភិវឌ្ឍន៍ដើម្បីកម្ពុជា (GADC)
19. បណ្តាញពហុវិស័យនៃប្រជាជនមូលដ្ឋាន (CGCN)
20. សហជីពកម្មករចំណីអាហារ និងសេវាកម្ម (CFSWF)
21. គណៈកម្មាធិការអព្យាក្រឹត និងយុត្តិធម៌ ដើម្បីការបោះឆ្នោត ដោយសេរី និងត្រឹមត្រូវនៅកម្ពុជា (NICFEC)
22. សមាគមមន្ត្រីរាជការឯករាជ្យកម្ពុជា (CICA)
23. អង្គការស្ម័គ្រចិត្តដើម្បីសង្គម (CVS)
24. ក្រុមប្រឹក្សាយុវជនកម្ពុជា (YCC)
25. សមាគមសម្ព័ន្ធនិស្សិតបញ្ញាវន្តខ្មែរ (KILA)
26. "អង្គការស្ថានសន្តិភាព (PBO)
27. សម្ព័ន្ធធុរៀនខ្មែរ និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (លើកាដូ)
28. មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្ស (ម.ស.ម.ក)
29. អង្គការគណៈកម្មាធិការសហប្រតិបត្តិការដើម្បីកម្ពុជា (គ.ស.ក)
30. សមាគមខ្មែរកម្ពុជាក្រោម ដើម្បីសិទ្ធិមនុស្ស និងអភិវឌ្ឍន៍ (KKKHRDA)
31. សម្ព័ន្ធភាពដើម្បីអភិរក្សធនធានជលផល (FACT)
32. សមាគមយុវជនខ្មែរ (KYA)
33. អង្គការសហគមន៍អភិវឌ្ឍន៍មិត្តជនបទ
34. អង្គការស្ថានកម្ពុជា
35. អង្គការអភិវឌ្ឍន៍សំលេងសហគមន៍ (BCV)
36. អង្គការគាំទ្របច្ចេកវិទ្យានៅជនបទក្នុងប្រទេសកម្ពុជា (RCTSO)
37. សមាគមសម្ព័ន្ធយុវជនជនបទ (CYRA)
38. មជ្ឈមណ្ឌលកម្ពុជាដើម្បីការពារសិទ្ធិកុមារ (CCPCR)
39. មជ្ឈមណ្ឌលអប់រំច្បាប់សម្រាប់សហគមន៍ (CLEC)
40. សមាគមសម្ព័ន្ធអ្នកសារព័ត៌មានកម្ពុជា (CamboJa)
41. អង្គការយុវសន្តិភាព (YFP)
42. សម្ព័ន្ធសហជីពប្រជាជនបច្ចេកកម្មករកាត់ដេរកម្ពុជា(CCAWDU)
43. សហភាពការងារកម្ពុជា (CLC)
44. សហជីពទ្រទ្រង់សិទ្ធិការងារបុគ្គលិកកម្មករខ្មែរនៃក្រុមហ៊ុនកាស៊ីណូណាហ្គា វើលដ៍ (LRSU)
45. សម្ព័ន្ធសហជីពកម្ពុជា (CATU)
46. សហព័ន្ធសហជីពឯករាជ្យ
47. សហព័ន្ធសហជីពកម្មករនិយោជិតវិស័យទេសចរណ៍កម្ពុជា (C.T.W.U.F)
48. សហព័ន្ធសហជីពកម្មករសំណង់និងព្រៃឈើកម្ពុជា (BWTUC)

49. សហព័ន្ធសហជីពជាតិនៃឧស្សាហកម្មវាយនភណ្ឌកាត់ (NIFTUC)
50. សម្ព័ន្ធសហជីពសេរីស្ត្រីកាត់ដេរ (CFTUWT)
51. សហព័ន្ធសហជីពសេរីឯករាជ្យ (FUFI)
52. សមាគមកម្មករកម្ពុជាសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (CIWA)
53. សមាគមជំរុញកម្មករសេដ្ឋកិច្ចក្រៅប្រព័ន្ធ (CIERA)
54. សហគមន៍ដីធ្លី ១៩៧ (កោះកុង)
55. សហគមន៍ជនជាតិដើមភាគតិច ចារ៉ាយ (រតនគិរី)
56. សហគមន៍ដីធ្លីខ្មែរក្រោម
57. សហគមន៍ទ្រទ្រង់ធម្មជាតិ (ពោធិ៍សាត់)
58. សហគមន៍ជនជាតិភាគតិចគួយ (ព្រះវិហារ)
59. សហគមន៍ឃ្លាំងទឹក៧៨ (សៀមរាប)
60. សហគមន៍ដីធ្លីខេត្តប៉ៃលិន
61. សហគមន៍ឡូតាង (កំពង់ឆ្នាំង)
62. សហគមន៍អូរល្អិតព្រៃង (បាត់ដំបង)
63. សហគមន៍ភ្នំក្រោម (សៀមរាប)
64. សហគមន៍ដីធ្លីភូមិសិលាខ្មែរ (បន្ទាយមានជ័យ)